

**SPOOR
ZONE**
'S-HERTOGENBOSCH

DE BREDE BINNENSTAD

MOTOR VAN DE KOPLOPER

INLEIDING POSITION PAPER

Voor je ligt het Position Paper voor de Spoorzone 's-Hertogenbosch: **De Brede Binnenstad; motor van de koploper.** Hierin geven we het startschot voor het versmelten van de Spoorzone én de historische binnenstad tot één ontmoetings- en innovatiemilieu waar het oudste en het nieuwste samen gevierd worden. Een bruisend stedelijk gebied met historie dat we verrijken met ontmoeting, cultuur, groen, water en 2.500 nieuwe banen bij innovatieve bedrijven. Van de 25.000 tot 30.000 nieuwe woningen in onze stad komt het leeuwendeel hier.

In dit Position Paper vertellen we je waarom wij een koploper in Nederland zijn, op basis

van welke eigenschappen we daar als stad gekomen zijn en waar onze unieke kracht in zit. Maar we willen nog sneller en beter, dat zijn we de Bossche stadsmakers voor ons verplicht. Bovendien geven we steeds meer nieuwe en huidige Bosschenaren een thuis en willen we een visitekaartje voor Nederland in Europa zijn. Dat vraagt om extra inzet op onze lopende projecten in **De Brede Binnenstad** die het verschil gaan maken. Ze moeten uitgroeien tot 'signatuurprojecten' die onze stad als geheel sterker maken en de basis leggen voor de doorontwikkeling aan weerszijden van het spoor en langs de Dieze. Dat doen we door onze ijzersterke basis, onze Bossche Kracht te gebruiken om verder te groeien.

ONZE BOSSCHE EIGENSCHAPPEN

ONZE BOSSCHE KRACHT

WIJ VIEREN HET LEVEN

Wij Bosschenaren vieren het leven en dat doen we zelden alleen. In onze stad kom je namelijk de meest uiteenlopende Bosschenaren tegen op de meest onverwachte plekken. Dat zorgt voor spontane ontmoetingen tussen mensen die elkaar normaal gesproken voorbij zouden zijn gelopen.

Samen maken we de stad 's-Hertogenbosch. Daar geloven we in, ook als dat betekent dat je de ander soms een eindje op weg moet helpen of iemand om hulp moet vragen. Zolang je maar vooruit wil, hoor je er bij.

Daarom bieden we het meest uiteenlopende palet van kennisinstellingen: van de meest gespecialiseerde data-universiteit in Nederland tot specifiek onderwijs voor kinderen met leerachterstanden, van duurzame innovaties aan de HAS tot de groene vingers van Helicon, van kunstacademie AKV St. Joost tot de cursus Boschologie van het Koning Willem 1 College en Kring Vrienden.

Dat we allemaal de stad maken, daar zijn we trots op.

ELKAAR ONTMOETEN

**ZELF EEN BOSSCHENAAR,
SAMEN 'S-HERTOGENBOSCH**

Wij hebben een zuidelijke inslag en maken verbinding in de openbare ruimte.

BOSSCHE TROTS

Boschenaren zijn het meest trots op hun eigen stad

BOSCH - Bosschenaren zijn het meest trots op hun stad. Op 1 van 10 plaatsen van 'Gemeenten met sterkste reputatie onder eigen inwoners' wordt 's-Hertogenbosch aangewezen als beste stad op de 1e plaats. Nog boven Maastricht, Tilburg en Tilburg.

**STIEKEM BLIJ ZIJN
DAT JE HIER MAG WONEN**

Boschenaren vinden hun eigen stad de beste om te leven.

ELKAAR OMHOOG HELPEN

**WE GAAN ERVOOR,
ÓÓK ALS HET JE NIET KOMT AANWAAIEN**

Andere steden leren van ons sociaal werk-ontwikkelbedrijf Weener XL.

DE LEEFBAARSTE STAD VAN EUROPA

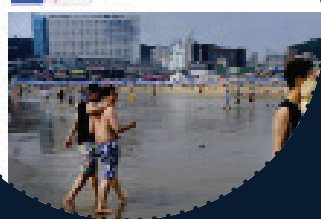
We zijn de leefbaarste stad van Europa. Ja dat lees je goed. 's-Hertogenbosch is voor buitenstaanders de beste stad om naar toe te verhuizen binnen Europa. Dat wisten wij natuurlijk al wat langer dan vandaag. Vergelijk je dat op wereldniveau, dan hebben we alleen Incheon (Zuid-Korea) voor ons te dulden. Het merk 's-Hertogenbosch als aantrekkelijke plek om jezelf te vestigen staat als een huis. Onze binnenstad is genoteerd als de top van Nederland als het om economische veerkracht gaat. Dat hebben we bijvoorbeeld te danken aan onze talloze ondernemers die elke dag de

schouders eronder zetten om te kijken hoe het nóg beter kan en daarmee bijdragen aan het succes van onze stad.

Die populariteit van onze stad geven we graag de ruimte. Daarom bouwen we die aantallen die we hebben beloofd. Zo bouwen we relatief evenveel nieuwe woningen als Amsterdam en geven wij steeds meer nieuwe en bestaande Bosschenaren een thuis om van te dromen in de leefbaarste stad van Europa!

INTERNATIONALE ERKENNING

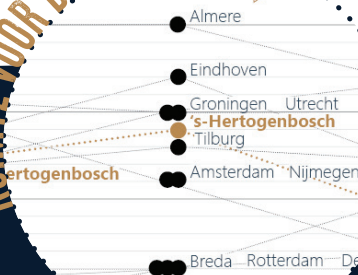
Raus aus Deutschland: Das s.
besten Städte der Welt für Au

**WE ZIJN DE LEEFBAARSTE STAD VAN EUROPA
(EN DE NUMMER TWEE IN DE WERELD)**

Het Duitse Focus heeft 577 steden op 10 categorieën gescoord.

RUIMTE VOOR BOSSCHENAREN

**ONS BOUWTEMPO LIGT NAAR VERHOUDING
OP HET NIVEAU VAN AMSTERDAM**

We bouwen voor onze huidige bewoners en verwelkomen nieuwe Bosschenaren.

VEERKRACHTIGSTE BINNENSTAD

**ONZE BINNENSTAD STAAT
OP ALLE LIJSTJES IN DE TOP 3**

Onderzoeksbureau Locatus roemt onze vernieuwende retail- en horecaconcepten.

TOONAANGEVENDE DATASTAD

's-Hertogenbosch is economisch de best presterende gemeente van Nederland, na Haarlemmermeer met Schiphol. Ook de stadsregio scoort hoog. We zetten vooral in op meer verbinding tussen ICT-bedrijven, opleidingen en de gemeente als het aankomt op data. We worden inmiddels nationaal als datastad herkend.

Avans en de JADS dragen met hun informatica en ICT-opleidingen bij aan een nieuwe generatie data-experts en werken samen met innovatieve databedrijven in het Innovatie

Kwartier en gerenommeerde ICT-reuzen in onze regio. Dat heeft inmiddels zijn vruchten afgeworpen. Zo is een kwart van onze werkgelegenheid te vinden in juist die data en ICT-sector waar wij zo op hebben ingezet die maar blijft groeien. Ook worden we herkend als dé stad die Data Week NL organiseert. We kunnen inmiddels dus wel stellen, wie data zegt, zegt 's-Hertogenbosch!

45% VAN ONZE BEROEPSBEVOLKING IS HOOGOPGELEID

Van de 20 grootste gemeenten scoort alleen Utrecht een fractie beter.

JADS EN AVANS LEIDEN TOPTALENT VOOR EEN GROEIOMARKT OP

Grote bedrijven, start-ups en studenten ontmoeten elkaar tijdens de Data Week NL.

DATA EN ICT IS GOED VOOR EEN KWART VAN DE WERKGELEGENHEID

Dat is uniek in Nederland en maakt ons tot een hotspot voor deze sector.

CULTUURSTAD VAN HET ZUIDEN

We weten het. We staan bekend om onze iconische binnenstad, overladen met cultuurhistorische pracht en praal. Onze musea trekken mensen uit het hele land, zeker als we weer eens een spraakmakende voorstelling hebben in het Design Museum Den Bosch of een nieuwe collectie krijgen in het Noordbrabants Museum.

Maar om Cultuurstad van het Zuiden te zijn, moet je cultuur hebben voor en door iedereen. Laat dat nou precies zijn waar wij mee bezig zijn. Zo innoveren we en verbreden we ons

cultuuraanbod en passen dit steeds meer aan op nieuwe, jonge en diverse doelgroepen. Skaten, breakdancen of graffiti? Ja, dat hoort hier ook thuis!

Ook verbinden we cultuur met elkaar waar we daar de kansen voor zien. Dat houdt ons veerkrachtig. Samen kijken naar nieuwe oplossingen en toevoegen van nieuwe cultuur, juist dát zorgt er voor dat wij de Cultuurstad van het Zuiden zijn.

WE ZIJN TOP IN PODIUMKUNSTEN EN ER IS MEER TE BELEVEN

Zo verheugt het Noordbrabants Museum zich op 550 topwerken uit private collectie.

BOSSCHENAREN ZIJN NET ZO JONG ALS IN ANDERE GROTE STEDEN

Ons culturele aanbod past daar steeds beter bij.

VERBEELDING HELPT, ZEKER IN MOEILIJKE TIJDEN

De veelgeprezen Bossche Zomer 2020-2021 bracht mensen samen.

MEEST GASTVRIJE STAD VAN NEDERLAND

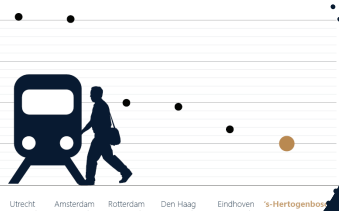
We zijn gezellig, vriendelijk, zijn altijd in voor een praatje en worden gezien als levensgenieters. Dat hoeven we inmiddels eigenlijk niemand meer uit te leggen natuurlijk, maar toch doen we dat wel graag. Onze vele vrijwilligersorganisaties die de stad rijk is zetten 's-Hertogenbosch namelijk maar wat graag in het zonnetje en presenteren de stad van haar allerbeste kant. Zo leren mensen van buitenaf ons pas echt goed kennen en maken ze kennis met alles wat wij als stad te bieden hebben. Dat is namelijk best veel. Zo hebben we hier Bourgondisch genieten uitgevonden. Onze

terrasjes, cultuurhistorie, winkels én musea zijn razend populair onder Bosschenaren en mensen van ver daarbuiten, die onze stad ook steeds beter weten te vinden. Dat zie je alleen al als je kijkt hoeveel mensen dagelijks in-, uit- en overstappen op Station 's-Hertogenbosch.

Ook na de treinreis willen we iedereen zo snel en comfortabel mogelijk van A naar B brengen. Zo zorgen we met slimme oplossingen dat je met je fiets makkelijk de stad doorrijdt en kunt genieten van alles wat wij als stad te bieden hebben.

OV-KNOOPPUNT VAN FORMAAT

EEN NA DRUKSTE STATION BUITEN DE RAND

per dag 2019 (data: NS)

HET DRUKSTE OVERSTAPSTATION NA UTRECHT CENTRAAL

En met 70.000 reizigers zijn we een Top-10 station in Nederland.

EEN PERSOONLIJK WELKOM

BOSSCHENAREN VORMEN

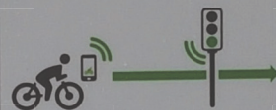
HET VISITEKAARTJE VAN ONZE STAD

Vrijwilligers van de Kring Vrienden en de Blauwe Engelen laten je graag de stad zien.

SCHWUNGENDE DE STAD DOOR

schwung
lekker snel door groen

Dit verkeerlicht is verbonden met de Schwung app.

Ok sneller groen? Download de Schwung app!

WE MAKEN HET JE ZO MAKKELIJK MOGELIJK OM JE DUURZAAM TE VERPLAATSEN

's-Hertogenbosch gebruikt geavanceerde oplossingen voor alledaagse problemen.

SNELLER EN BETER

Onze analyse op de vorige pagina's draait er niet omheen: we hebben inmiddels veel bereikt. Generaties Bosschenaren hebben ervoor gezorgd dat we op het niveau zijn waar we nu staan. We zijn top en hebben een stad om écht trots op te zijn.

Wil dat zeggen dat we af zijn? Natuurlijk niet! 's-Hertogenbosch, de stad van ambitie en eeuwig doorontwikkelen, is nooit af. Het is nu aan ons om de stad verder te brengen. Alleen onze koppositie behouden, daar doen we het niet voor omdat...

...WE DAT DE BOSSCHE STADMAKERS VOOR ONS VERPLICHT ZIJN

De Bossche stadmakers voor ons hebben ervoor gezorgd dat we staan op het niveau waar we nu zijn. Eeuwenlang werken aan de stad met dezelfde Bossche ambitie en kwaliteit heeft ons op deze punten aan de top gebracht.

...WE MEER BOSSCHENAREN EEN THUIS WILLEN GEVEN

De cijfers laten het zien, mensen laten zich maar al te graag omdopen tot Bosschenaar. Dat houden we natuurlijk niet tegen, zolang je echt mee wil doen. In ruil daarvoor willen wij ook wat bieden aan nieuwe én huidige Bosschenaren. Daar hebben we ruimte voor nodig. Stilstand is achteruitgang dus groeien we!

> ...WE EEN ÉCHTE EUROPESE STAD WILLEN ZIJN

We willen voor Nederland een toonaangevende stad zijn die zich kan meten op Europees niveau, zeg maar één van de Nederlandse visitekaartjes die laten zien hoe divers en verrassend ons land is. De ingrediënten om dat te bereiken hebben we al in huis. Dat is niet zo gek, want opereren op Europees niveau zit in ons bloed.

Dat bereiken we met **De Brede Binnenstad**, motor van de koploper. Hier komen de kwaliteiten van onze stad samen. De historische binnenstad en de Spoorzone versmelten hierin tot één milieu waarin we het oudste en nieuwste samen vieren en alle ingrediënten die nodig zijn om ons verder te brengen samenkomen. Zo wordt **De Brede Binnenstad** dé plek waar ontmoeting, cultuur, innovatie, water, groen, werken, studeren én wonen samenkomen.

We weten het, een behoorlijke ambitie! Maar het is niet zo dat we daar nu pas mee beginnen. De afgelopen jaren hebben we keihard gewerkt aan onze signatuurprojecten die juist op het snijvlak van al deze verschillende Bossche Kracht thema's opereren. Die laten we je graag op de volgende pagina zien.

SIGNATUURPROJECTEN

Het Paleiskwartier lijkt inmiddels een gouwe ouwe maar is nog volop in beweging. Dit iconische project met haar spraakmakende architectuur geldt als hét voorbeeld voor de ontwikkeling van Spoorzones in heel Nederland en één van de eerste gebiedsontwikkelingen door publiek-private samenwerking. En terwijl we hier nog doorbouwen, broeden we ook op mogelijkheden om de openbare ruimte in een nieuw en groener jasje te steken. Ook maken we meer ontmoetingsplekken langs de verbindingen over en onder het spoor en zijn we van plan om het gebied tot rijksmonument te laten verklaren. Het versmelten van het oudste en het nieuwste krijgt op die manier een hele nieuwe dimensie!

2.500 170.000 M² 22.000 M² 28.000 M² 1.070

Het statige Paleiskwartier heeft inmiddels ook een ondernemend zusje in de vorm van het Innovatie Kwartier gekregen. Nergens is onze toonaangevende ICT- en datastad beter voelbaar dan rondom het Rijksmonument Grasso. het voormalige Grasso kantoor, het Grenco terrein en EKP-Zuid maken samen het Innovatie Kwartier. Ondernemers, kennisinstellingen en studenten uit binnen- en buitenland ontmoeten en vinden elkaar rond de uitdagingen van nu en in de toekomst. Zo wisselen ze kennis uit, starten ze samen nieuwe innovatieprojecten en groeien ze met vallen en opstaan door tot succesvolle entrepreneurs. Kortom, vernieuwers werken, wonen, leren en floreren hier en voelen zich hier thuis.

500 50.000 M²

De jonge vibe die we met het Innovatie Kwartier te pakken hebben smaakt naar meer. In de Bossche Stadsdelta bouwen we hier op voort om ook onze Cultuurstad van het Zuiden een boost te geven. Hier draait het om het aantrekken, uitdagen én laten doorstromen van cultureel toptalent waar dat ook vandaan komt. De Bossche Stadsdelta is permanent in verandering, de heartbeat van onze samenleving. De locatie is daar ideaal voor. Want het militaire en industriële erfgoed in het gebied verandert mee, net als De Dieze die hier volop de ruimte krijgt en bijdraagt aan het klimaatbestendig maken van De Brede Binnenstad. Aan beide kanten van de nieuwe Diezebrug maken we dé nieuwe place to be.

1.300 45.000 M²   60.000 M²

ER GEBEURT NOG
VEEL MEER IN DE
BREDE BINNENSTAD

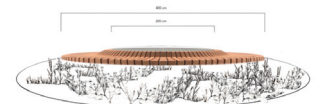
10

BOSCHVELD

MOBILITY HUB

INTERACTIEVE KUNST

Through the Looking Glass

van Birthe Leemeijer

We verdichten dus flink in het gebied rondom het station en er komen steeds meer bewoners, bezoekers en professionals bij. Die pakken steeds vaker het openbaar vervoer. Daarnaast wordt Station 's-Hertogenbosch steeds belangrijker als knooppunt voor reizigers tussen noord en zuid en van oost naar west. De MIRT-verkenning die we met het Rijk, Provincie, NS en ProRail uitvoeren zal uitmonden in een visie op het knooppunt voor 2040 waarmee we de groeiende reizigersstroom in goede banen kunnen leiden. Daarom nemen we de komende jaren al actie. Zo kijken we naar de mogelijkheden om de huidige passerelle te vervangen of te vergroten, 2000 fietsparkeerplaatsen aan de westzijde te realiseren, het busstation een upgrade te geven en de openbare ruimte aan weerszijden van het station aan te pakken.

Het KuBus-gebouw vormt het centrale hart van EKP Noord waar de kunstacademie AKV I St.Joost, de opleiding Business Innovation en de Koningstheateracademie gevestigd worden. Daaromheen ontstaat een gemengd stedelijk woon- en leefmilieu met creatieve bedrijvigheid en horeca dat ondermeer studenten, young professionals en ander talent aanspreekt. Hier wordt de stap gemaakt naar het maximaal benutten van de kwaliteiten van de ligging aan De Dieze. Het gebied krijgt een duurzaam energiesysteem en een groene, klimaatbestendige openbare ruimte die zich tot aan De Dieze uitstrekt.

820

5.000 M²

10.000 M²

De Onderwijsboulevard is de dagelijkse leer- en ontwikkelomgeving voor zo'n 30.000 studenten en 3.000 medewerkers. De herinrichting van de openbare ruimte is het eerste wat we hier gaan aanpakken. Ontmoeten en verblijven staan centraal. Voetgangers en fietsers krijgen meer ruimte en het andere verkeer is te gast. Door het toevoegen van groen ontstaat een gezonde, groene en klimaatbestendige omgeving waar de bezoeker wordt getriggerd door de vraag: Hoe kan smart city technologie ons werken, wonen en leven in de Spoorzone verrijken. Interactieve kunst helpt ons daarbij om antwoorden te vinden.

35.000 M²

RUNNING THE EXTRA MILE

Met onze signatuurprojecten kunnen we de komende jaren flink doorbouwen. Echter, het worden van een stad op Europees niveau vraagt om het zetten van een extra stap in een hoger tempo. Om dat te kunnen doen geven we **De Brede Binnenstad** een impuls aan de hand van vijf kwalitatieve versnellingsopgaves die gelden voor het héle gebied. Want de signatuurprojecten hebben allemaal hun eigen kracht maar zouden elkaar beter kunnen aanvullen en versterken. Deze kwalitatieve versnellingsopgaves leiden ertoe dat **De Brede Binnenstad** steeds meer een samenhangend en gevarieerd stuk stad wordt. Een voorbeeld is het Innovatie Kwartier dat het zwaartepunt wordt van ons internationale innovatiemilieu, maar die impact moet op termijn in de héle Brede Binnenstad voelbaar zijn. Dat vraagt om een extra verdieping van onze huidige en toekomstige projecten.

Om dat te kunnen doen bouwen we voort op juist die dingen die 's-Hertogenbosch nu al kenmerken. Dingen waar je nu al goed in bent, kun je als je het ons vraagt namelijk alleen maar beter in worden. Daarom pakken we juist die ijzersterke basis die we hebben liggen in onze Bossche Kracht en transformeren we die de komende jaren naar een Europees niveau. We noemen dat Running The Extra Mile.

WIJ VIEREN HET LEVEN

WELKOM BIJ ONS

DE LEEFBAARSTE STAD VAN EUROPA

VAN MOERASDRAAK NAAR WATERSTAD

TOONAANGEVENDE DATASTAD

INTERNATIONAAL INNOVATIEMILIEU

CULTURSTAD VAN HET ZUIDEN

STAD ALS HET PODIUM

MEEST GASTVRIJE STAD VAN NEDERLAND

THUISKOMEN OP HET STATION

WELKOM BIJ ONS

De **Brede Binnenstad** is er niet alleen voor de happy few. Het is de plek waar mensen elkaar ontmoeten, de mogelijkheden ontdekken en zichzelf ontplooiën.

— We maken daarom plekken buiten je eigen bubbel waar je elkaar onverwacht tegen het lijf loopt.

Onverwachte ontmoetingen met mensen die je anders nooit had gesproken zorgen voor meer inzicht in jezelf en in elkaar. Daar leer je van, ook al geeft het soms een beetje wrijving.

— We bieden het hele palet aan onderwijs aan, dat je uitdaagt en pusht die volgende stap te zetten.

De Brede Binnenstad is er voor iedereen die mee wil. Wij zitten vol met ambitie en de mensen die zich thuisvoelen in De Brede Binnenstad ook. Daarom zijn er hier genoeg mogelijkheden om jezelf te ontwikkelen tot wat jij wil

— We houden De Brede Binnenstad betaalbaar voor iedereen die écht mee wil doen in onze stad.

Iedereen die zich thuisvoelt in De Brede Binnenstad hoort hier. Wij verwelkomen juist diegenen die met ons meegroeien en wat willen betekenen voor de stad. Dan zorgen we er graag voor dat je hier kunt blijven, ongeacht wat je opleidingsachtergrond is of welke portemonnee je hebt.

Bij Bossche stedelijkheid hoort een beetje wrijving. Daar word je beter van.

VAN MOERASDRAAK NAAR WATERSTAD

De **Brede Binnenstad** is de plek waar al het water van Brabant samenvloeit en dé plek die het natuurlandschap van de Bossche Broek en de Ertveldplas met elkaar verbindt. Dat is niet alleen mooi, maar ook nog eens heel erg belangrijk met het oog op de klimaatopgave.

— We nemen de Binnendieze als inspiratie voor groenblauwe ontwikkelingen in de Spoorzone.

Het succes van de Binnendieze smaakt naar meer. De hele Brede Binnenstad vraagt om meer aandacht voor groenblauwe ontwikkelingen om dit succes een vervolg te geven.

— We gebruiken het watersysteem als groenblauwe verbinding voor mens, plant en dier.

Nieuwe en bestaande watersystemen in De Brede Binnenstad worden ontwikkeld vanuit meerdere oogpunten. Klimaatadaptief kunnen deze systemen bijdragen om onze stad weerbaarder te maken voor de uitdagingen van morgen, maar ook bijdragen aan kwalitatieve recreatie en ecologie.

— We zorgen dat straten en pleinen in de Spoorzone even mooi worden als in de historische binnenstad.

De kwaliteit van de openbare ruimte in de historische binnenstad is de referentie voor de hele Brede Binnenstad. Er is ruimte voor maatwerk in ontwerp en specifieke verschillen per plek, maar de kwaliteit staat altijd buiten kijf.

Bij Bossche stedelijkheid hoort een
mooi en duurzaam ontwerp.

New European Bauhaus
beautiful sustainable together

INTERNATIONAAL INNOVATIEMILIEU

De **Brede Binnenstad** is een belangrijke vestigingslocatie voor data- en ICT-bedrijven, maar te weinig mensen weten dit nog. Dit komt omdat deze bedrijven verscholen zitten in anonieme gebouwen en onvoldoende met elkaar verbonden zijn.

We bouwen in De Brede Binnenstad aan een Innovatie Kwartier waar vernieuwers werken, wonen, leren en floreren.

In de hele Brede Binnenstad is er ruimte voor vernieuwers, met haar hart in het Innovatie Kwartier in het centrum van De Brede Binnenstad. Zo zorgen we dat de 's-Hertogenbosch en innovatie in één adem genoemd worden. Door Bosschenaren zelf en bezoekers van daarbuiten.

We toveren De Brede Binnenstad om in een aantrekkelijk innovatiemilieu, waar voor alle bedrijven uit de stad en ver daarbuiten wat te halen valt.

De Brede Binnenstad is dé plek waar het nieuwste wordt bedacht en uitgevoerd. Dat weten ook bedrijven tot ver buiten 's-Hertogenbosch.

We enthousiasmeren (inter)nationale en databedrijven om zich in Datastad 's-Hertogenbosch te vestigen.

Datastad 's-Hertogenbosch is al lang een begrip op het (inter)nationale podium. De Brede Binnenstad geeft nu eindelijk dit begrip een gezicht waar gerenommeerde databedrijven zich aangetrokken door voelen.

Bij Bossche stedelijkheid horen vernieuwers.

Voor cultuurhistorie moet je in 's-Hertogenbosch zijn (dat vinden de Bosschenaren zelf ook). Maar er moet ook nieuwe cultuur worden gemaakt die op zijn beurt historie wordt. En het is De **Brede Binnenstad** waar dat gebeurt.

— We presenteren 's-Hertogenbosch als Europese cultuurstad waar makers het podium nemen.

Makers voelen zich thuis in De Brede Binnenstad. Zij krijgen volop de ruimte om juist dat te maken wat zij waardevol achten. In De Brede Binnenstad is er die ruimte.

— We creëren een cultureel woon-, productie- en eventmilieu waar oud en nieuw versmelten.

Cultuur in De Brede Binnenstad is meer dan de gevestigde culturele waarde die we al kennen. Alle cultuur wordt hier op dezelfde waarde geschat en krijgt hier evenveel ruimte. Nieuw en oud komen hier samen en groeien tot iets totaal nieuws. Juist kunstenaars hebben het vermogen je op een ander been te zetten.

— We brengen samen met publieke en private partners cultuurinstellingen naar het internationale podium.

We zijn trots op de makers die in De Brede Binnenstad de Bossche cultuur op welke manier dan ook serieus hebben verrijkt. Daarom helpen we die makers naar een nog groter podium.

Bij Bossche stedelijkheid hoort een open mind.

THUISKOMEN OP HET STATION

Het wordt steeds drukker nabij station 's-Hertogenbosch en we weten nu al dat er een grote capaciteitsuitbreiding nodig is. Dat biedt de kans om hier, in het hart van De **Brede Binnenstad**, een bijzondere plek voor heel de stad te maken.

— We houden rekening met de verwachte groei: op het station voel je de verstedelijking het meeste en ontmoet je elkaar eerder.

Het station wordt de plek waar alles en iedereen samenkomt, het kloppende hart van De Brede Binnenstad. Daarvoor is ruimte nodig en die bieden we.

— We maken van het station en de omgeving een plek om te verblijven en te ontmoeten, ook als je niet de trein pakt.

Het station en de omgeving is er voor veel meer mensen dan alleen de reiziger. Het wordt de plek waar je met een vriend afspreekt voor een koffie of graag voor uitwijkt op je route onderweg naar je bestemming omdat het er leuk wandelen is.

— We verbreden het vervoersaanbod met innovatief en fijnmazig voor- en natransport voor stad en regio.

De aankomst in 's-Hertogenbosch is voor sommigen slechts het begin van hun reis. Om mensen snel en comfortabel naar hun bestemming in de stad en in de regio te brengen wordt het aansluitende (deel) vervoer nóg beter.

Bij Bossche stedelijkheid hoort goede en duurzame bereikbaarheid.

DE BREDE BINNENSTAD IN 2030

ONS GOUD VOOR DE TOEKOMST

Welkom bij ons
Van moerasdraak naar waterstad
Internationaal innovatiemilieu
Stad als het podium
Thuiskomen op het station

VOOR ONTMOETING, CULTUUR, INNOVATIE, WATER EN 25.000 TOT 30.000 NIEUWE WONINGEN IN DE STAD

SAMEN DOORONTWIKKELEN

's-Hertogenbosch bouwt al eeuwenlang gestaag door aan de stad. De afgelopen jaren hebben we gemiddeld 1.000 nieuwe woningen per jaar en ruimte voor economische ontwikkeling gerealiseerd, precies zoals we hebben beloofd.

We willen minimaal in dat tempo door en met onze signatuurprojecten maken we dat in de komende jaren waar. Zo halen we de komende jaren onze eigen ambitie. Dat doen we met de juiste combinatie van wonen, werken,

GOUD VOOR DE TOEKOMST

Langs de lijnen van De Dommel en De Dieze die zich uitstrekken tot de Ertveldplas ligt ruimte die nog geen rol van betekenis speelt in De Brede Binnenstad. We zijn geïnspireerd door Île de Nantes waar een dynamisch stedelijk gebied is gecreëerd vol ontmoeting, cultuur, sport, werk, nieuwe woonvormen, architectuur en events langs het water. Île de Nantes geeft hiermee een prachtig voorbeeld hoe een bestaand watersysteem getransformeerd en gebruikt wordt als groenblauwe verbinding voor mens, plant en dier. Ook laat het zien hoe een cultureel woon-, productie- en eventmilieu wordt gecreëerd waar oud en nieuw versmelten en hoe dit milieu innovatie stimuleert.

voorzieningen groen en water. Om het tempo ook op lange termijn te kunnen garanderen is onderzoek nodig, waarbij wij specifiek geïnspireerd zijn geraakt door twee voorbeelden die we onderaan deze pagina's laten zien. Gezien de lange voorbereidingstijd van complexe projecten is het belangrijk om daar nú al mee te beginnen. Wij zien mogelijkheden voor een verdere doorontwikkeling van **De Brede Binnenstad** en nodigen onze lokale, regionale, nationale en internationale partners uit om die

samen met ons in beeld te brengen en hiervoor met ons de samenwerking aan te gaan. We zijn er namelijk van overtuigd dat onze stad nu en in de toekomst bijdraagt aan een speels-innovatief, cultureel en ontspannen Nederland in Europa.

NÓG MEER GOUD VOOR DE TOEKOMST

Middenin De Brede Binnenstad ligt een gat. Niet een echt gat, maar het spooreplacement. We zijn geïnspireerd door Rive Gauche in Parijs waar over een lengte van 1,4 kilometer nieuwe bruggen over het spoor zijn geslagen en nieuwe gebouwen zijn gerealiseerd. Interessant feit: deze lengte is gelijk aan het Bossche emplacement tussen onze prachtige Paleisbrug en de Diezebruggen! Rive Gauche heeft de oude stationsoverkappingen heringericht als ontmoetingsplek waar je ook komt als je niet de trein pakt en waar de openbare ruimte zo ingericht is dat je elkaar onverwacht tegen het lijf loopt. Er is een aantrekkelijk en vernieuwend woon- en werkmilieu gecreëerd waarin bewoners en bezoekers ook van buiten de stad maar al te graag terecht komen.

OP KAN ZIJN. WANT ALLES WAT NIEUW IS, WORDT OP ZIJN BEURT WEER HISTORIE.

SPOOR ZONE 'S-HERTOGENBOSCH

Het Position Paper voor de Spoorzone: De Brede Binnenstad; motor van de koploper is een product van de gemeente 's-Hertogenbosch.